

Humor MOZAIK

Hukkantó és az emeletreépítés

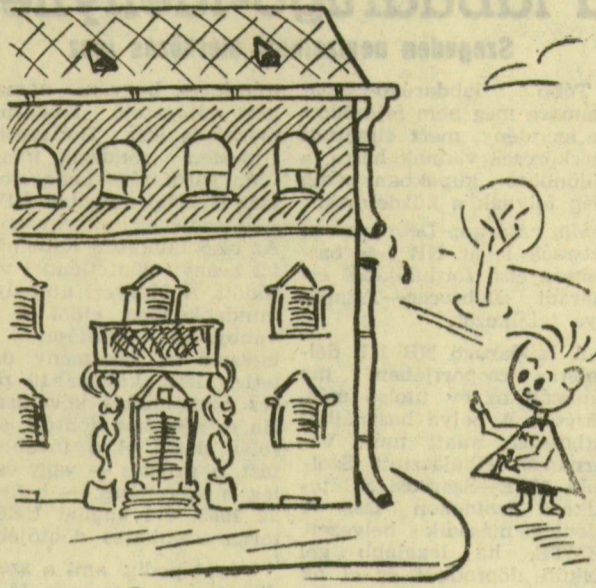
— A tervező bácsi biztosan eltévesztette a házszámot!

— Akadozik a gyújtás, nyomjátok meg egy kicsit!

Szöveg nélkül

Számvetés

Mi újság a színházban?

Komor István rendező az egri Gárdonyi Géza Színházban mint vendég rendező Kálmán Imre Bajadér című nagyoperettjét, amelyet december 7-én mutat be az egri színház.

A szicíliai vecsernye iránt rendkívül nagy az érdeklődés. A teljes operát a Magyar Televízió közvetítette egyenes adásban, december 7-én pedig a Magyar Rádió adásában hallhatjuk a színház új, sikeres operaelőadását.

Szalma Ferenc énekelte az Állami Operaház november 7-i felújításában a Borisz Godunov című operában Pimen szerepét. A Borisz Godunov december 20-i előadására ismét meghívást kapott a szegedi művész.

A Szegedi Nemzeti Színház legközelebb bemutatja Fényes Szabolcs Maya című revüoperettjét, amelyet Nagy György rendez. Karagay: Várady Zoltán. A revütáncokat Somlai István, a Győri Kisfaludy Színház koreográfusa készíti. A címszerepet Tiboldi Mária alakítja, a többi szerepben pedig Décsy Györgyi, Simon Erika, Mére Ottilia, Mécs Károly, Borás Dezső, Harmaczi József, Király Levente, Kátay Endre, Katona András, Környei Oszkár, Putnik Bálint, Káldor Jenő, Zádori István és Eötvös Erzsébet játszik. A díszleteket Kautz Ervin tervezi.

Kazah szinonima-szótár

Alma-Atában érdekes tudományos mű jelent meg. Egy fiatal kazah tudós, A. Bolganbajev több éves munkával összegyűjtötte a kazah nyelv, a különféle nyelvjárások és régies kifejezések anyagát és megszerkesztette a kazah nyelv szinonima-szótárát. Ezernégyezer szinonima csoportba több mint 4500 szót és kifejezést gyűjtött.

Tovább javul a szabadtéri játékok propagandája

Bár még messze van 1963 júliusa, a jövő évi szabadtéri játékok kezdete, a játékok propagandája már megkezdődött. Több készülő kiadványban lesz szó a játékokról. A MALEV kiadásában havonta megjelenő MALEV News például rendszeresen közöl anyagokat a játékokról. Az Országos Idegenforgalmi Tanács négy nyelven kiadott többszínnyomású lapja két oldalt fordít egyik közeli számában a játékok ismertetésére. Foglalkozik a szegedi szabadterével a Magyarországi Műsor című négy külföldi nyelven megjelenő kiadvány is. A szegedi idegenforgalmi hivatal számára pedig már elkészült a Séták Szegeden című ismeretterjesztő füzet kéziratának rövidesen nyomdába kerül a Szabadterei Játékok 1963 című kiadvány is.

Budapesten és a balaton üdülőkben az úgynevezett hostess (vendéglátó) szolgálat szakemberei, akik felkészültek a külföldiek, prog-

ramot ajánlanak nekik és esetleg kalauzolják őket, a jövőben rendszeresen felhívják a vendégek figyelmét a Szegedi Szabadterei Játékokra. Az idén először bekapcsolják az előzetes szervező munkába az ország művelődési otthonait is. Az IBUSZ propagandautóbusza, amely rövidesen felkeresi Ausztriát, Olaszországot, Svájcot és Franciaországot, hogy ott idegenforgalmi propagandát fejtsen ki, előadásokat tartson, filmvetítéseket rendezzen, foglalkozik majd a játékok ismertetésével is. A MALEV 10 európai főváros repülőtérszolgálatának irodáiban magyar kirakatot rendez be. A játékokat ezeken a kirakati kiállításokon 5 nagyméretű színes képszemlélteti.

Készül a jövő évi játékok új plakátja, amelyet külföldön is terjesztenek majd, és készül a szabadterei jelvény is, a játékok baráti társasága tagjainak. A jelvény mintapéldánya már elkészült. A városi tanács épülete látható rajta.

Gázbuborékok nyomait őrzik a Hold krátereit Hogyan születtek a Nap eltűnt bolygójából a jelenlegi kis bolygók?

A Hold jelenlegi állapotának kialakulására vonatkozó új feltételezést terjesztette a napokban szakmai nyilvánosság elé Hédervári Péter, a Nemzetközi Holdszövetség tagja. Feltételezése W. H. Ramsey angol geofizikus elméletén alapszik.

Ez az elmélet a bolygók magjában lejátszódó átalakulásokra igyekszik magyarázatot adni. Eszerint a bolygók magja az idők folyamán egyre kisebbedik, mert fémes állapotú anyagok szélső rétegei fokozatosan közönséges anyaggá alakulnak át. Ez a folyamat előbb-utóbb eljuthat odáig, hogy a megmaradt apró mag átalakulása már nem ilyen lassú folyamattal megy végbe, hanem az összehúzódott magmaradvány már »egy tételben« robbanásszerűen alakul át, óriási energiát szabadítva fel — körülbelül tízezerszeresét annak, ami valamikor régen az eurázsiai hegylánc felgyűrődését okozta.

A mag ezzel megszűnik létezni, a robbanás energiája pedig, Ramsey szerint, kétféle következményt válthat ki. Ez az energia vagy átalakul — amint azt a Venus esetében feltételezi —, vagy szétveti esetleg az egész bolygót. Az angol geofizikus szerint így szakadt darabokra an-

nak idején a naprendszer »hiányzó« bolygója, a Phaeton, amelynek »repeszdarabjai« — a legfeljebb 800 kilométer átmérőjű kisbolygók — ma is ott keringenek felrobant ősük régi pályáján, a Mars és a Jupiter között.

A Holdon viszont — Hédervári Péter szerint — a belső magnak ez a felrobbanása egy harmadik féle következményt vont maga után: a Hold térfogata hirtelen megnőtt, az átalakuló mag felületéről pedig gázbuborékok indultak a felszín felé, áttörték a szilárd kérget, vagy a kéreg alsó határán robbanva, hatalmas tölcseréket vágtak, kialakítva a Hold anynyira jellemző krátereit. A robbanás ereje természetesen különböző anyagréteket is kiröpített a világűrbe, és esetleg ezekből alakulhatott ki az eddig kiderítetlen eredetű tektitek egy része is.

Ezt az elképzelést alátámasztja az, hogy a Holdnak jelenleg nincs magja. Ha lenne ugyanis magja, feltétlenül mérhető mágneses teret tartana fenn az égitest körül, márpedig a Lunyik-2 semmiféle számottevő mágneses térről nem adott jelzést földi megfigyelőink. (MTI)

Atomokkal a betegségek ellen

Az orvosok és mérnökök együttműködése — Atom-orvostudomány — Vonalas gyorsító a klinikán

A Szovjet Orvostudományi Akadémia új, nagy tudományos központi gazdagodott; létrehozták a radiológiai intézetet. Ezzel kapcsolatban a Szovjet Szakszakszervezetek Szövetsége néhány kérdést tett fel Georgij Artyomjevics Zedgenidze professzornak, az új intézet igazgatójának.

— MI TETTE SZÜKSÉGESSE AZ ÚJ TUDOMÁNYOS KÖZPONT MEGSZERVEZÉSÉT?

— A röntgensugárzás, az izotópok, a rádium, vagyis mindaz, ami ma számos komoly betegség felismerésével és gyógyításával összefügg, korunk vívmánya. Az orvostudományban a rákbetegség gyógyításában felmutatott sikereit például nagyrészt a tudomány más területén elért vívmányok határozzák meg. A Szovjetunióban most a radioaktív magkiszugárzásoknak az orvostudományban és a biológiában való alkalmazásával tudományos intézmény foglalkozik, az ipar pedig mintegy 200 különféle radioaktív izotópot bocsát rendelkezésükre. Ebben az irányban a munkálatok már igen széles fronton folynak. Eppen ez tette szükségessé egy olyan központi intézet megszervezését, amely kidolgozza a betegségek felismerésének és sugárgyógyításának új módszereit, általánosítja a kutatásokat a gyakorlatban való széles körű felhasználás érdekében. A szovjet orvostudomány fejlődésében nagy eseménynek számít e központi megteremtése, ahol minden oldalról tanulmányozni fogjuk az atomenergia felhasználásának lehetőségeit kísérleti és klinikai feltételek között.

— MILYEN FŐ FELADATOK ÁLLNAK AZ INTÉZET ELŐTT?

— Intézetünket méltán nevezhetnénk nukleáris orvostudományi intézetnek is, mivel a radioaktív anyagok és a magkiszugárzások lesznek azok a fő eszközök, amelyeket az intézet munkatársai tudományos kutatásaikban és a betegségek elleni harcban felhasználnak. Számos laboratóriumi munkát megszervezését az atomfizika és a sugárkémia legújabb vívmányai tették lehetővé. Ezért nem véletlen, hogy intézetünk szemlélyi állományának körülbelül egyharmada mérnökökből kerül ki.

A kollektíva előtt álló tudományos feladatok köre nagy és érdekes. Kiterjed a kívülről történő besugárzás szervezésére gyakorolt biológiai hatásának tanulmányozására, különösen a nagy energiájú (gamma-, elekt-

ron-, neutron-, proton-stb.) kisugárzásokra, továbbá azon kérdésekre, hogy milyen befolyást gyakorol a radiáció a fertőzésekre és az immunitásra. Az általános radiobiológiával foglalkozó szakemberek kutatni fogják a sejtekre és az egész szervezetre, valamint a szövetekre, sőt a molekulákra gyakorolt sugárhatás törvényszerűségeit. A tudósok nagy csoportja az úgynevezett belső besugárzás problémáira összpontosítja figyelmét. E csoportra vár annak tisztázása, miként viselkednek a diagnosztikai és gyógyító célból a szervezetbe juttatott radioaktív anyagok.

Terveinkből csak néhány témát soroltam fel. A munkálatok fő irányairól szólván mindenekelőtt a sugárterápia módszereinek elméleti megalapozását, valamint a radiáció diagnosztikai és gyógyító célokból történő klinikai alkalmazásának további tanulmányozását kell kiemelnem.

— MILYEN BERENDEZÉSSEL SZERELIK FEL AZ ÚJ RADIOLÓGIAI KÖZPONTOT?

— Intézetünk egy vagy két éven belül a munkálatok méreteit, a felszerelést és a munkálatok számát tekintve, a világ egyik legnagyobb ilyen jellegű intézménye lesz. Ötszáz tudományos munkatársunk és a segédzolgálatokat ellátó kétezer dolgozó a 30 hektáros területet elfoglaló intézetben 16 sokemeletes épületet kap. A világos, kényelmes pavilonokban helyezük el az osztályokat, laboratóriumokat, klinikákat, a kísérleti állatok viváriumait, a száz-ezer kötetes könyvtárt, vagyis mindazt, ami intéze-

tünk két szektorának — a kísérleti és a klinikai szektorának — eredményes munkájához szükséges.

Az intézetet a legújabb radiológiai, röntgendiagnosztikai, laboratóriumi és egyéb orvosi-technikai berendezésekkel szereljük fel. Külön épületben kapnak helyet a speciális részecske-gyorsítók, a nagy teljesítményű gamma-terápiái berendezések, a bonyolult dózismérő készülék, a hatalmas elektronikus mikroszkóp stb. A közeljövőben felszerelik a legkorszerűbb konstrukciójú hazai gamma-berendezéseket, amelyek remek lehetőségeket nyitnak meg az orvosok előtt a rosszindulatú daganatok eredményes gyógyítására. Az egyik épületben vonalas gyorsítót, nagy teljesítményű elektron- és gammasugárforrást állítunk fel.

Még néhány szót Európá legnagyobb viváriumáról, ahol a kísérleti állatok számára klinikát rendezünk be. A vivárium ketreceiben és boxaiban egyidejűleg 30 ezer kísérleti állatot (kutyát, nyulat, egeret stb.) tudunk tartani.

Most fejezik be az intézet kísérleti szektorának épületeit, ahol körülbelül 30 laboratórium lesz. A jövő évtől kezdve megindulnak a tervezési tudományos kutatások. A klinikai szektor területén már épülnek a fő objektumok. 1964-re az intézetet teljes kapacitásában üzembe helyezzzük.

Befejezésül szeretném hangsúlyozni; e nagy radiológiai központ megteremtése ismételtén igazolja, hogy a Szovjetunióban az atomenergia egyre bővülő és terebélyesedő békés felhasználása a haladást és az emberek javát szolgálja.

Érzékenység

A veszekedésre az szolgáltatott okot, hogy a dirt nem választottak meg küldöttnek a horgászok értekezletére. Zengett az iroda, úgy üvöltött a diri, pedig különben nagyon nyugodt ember volt. Az előszobában a titkárnő kezében a tálcán összekeccantak a feketekávé csészék, már vinni akarta befelé a nedűt, mielőtt kirobbant a vihar. Vissza is fordult az ajtó felől, nem jó ilyenkor belépni, még feketével sem.

Pillanatnyi szünet következett, aztán Somkőró vékony, kissé ijedt hangját lehetett hallani:

— De igazgató elvtárs, mi igazán nem akartunk rosszat. Tetszik tudni, nem akartuk elrontani a vasárnapját. Ugyanis vasárnap lesz az értekezlet, s nem is helyben, hanem a tassi zsilipnél, ugyanis mindjárt horgászverseny is rendezünk. S oda csak nagy nehézségek árán lehet eljutni. A tanyába, ahol a gyűlés lesz, nem is vezet út. A szántáson, egy keskeny, alig barázdányi csapáson lehet oda jutni. Kocsival arra nem is járnak...

— Maga ne féltsen engem! — dörrönt megint a diri erőteljes baritonja. — Ha maguk kibírják, kibírom én is. Talán én nyamvadtabb vagyok, mint maga? Tud maga egymás után

tíz fekvő támaszt csinálni, úgy hogy utána ne is lihegjen? Mert én tudok. S utána nem is szusszanok. Ide süs-sön!...

Néhány pillanatig csend, mintha elült volna a vihar, de aztán megint csak a diri mondja:

—Na, mit szól ehhez?

Somkőró torkát köszörüli, hűmmög, de aztán ha lehet még félénkebben, mint előzőleg megszólal:

— S tudja igazgató elvtárs, arra is gondoltunk, hogy ügyvis lemondana. Hiszen megválasztották a gombkötők országos értekezletére, a pengefenők központi ünepségenének elnökségébe, a kerületi bélyeggyűjtő tanácskozásra, az üzemi sakk-körök országos választmányának előkészítő értekezletére, s mindez lemondta. Pedig ezek hétköznap voltak és helyben...

A levegő villamosság-gal felített. Most, most történnik valami. Ilyen szemrehányást tenni, ilyen érveket felsorakoztatni. Uram isten, mi lesz ebből?

Ebben a pillanatban már csattant is az igazgató hangja.

— Maga szerencsétlen Somkőró. Hát maga nem jött rá, ha nem hívnak meg, nem tudom lemondani a részvételt. S tudja milyen jó dolog ez?...

Rókás Sándor